

Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

Т. І. Швидка

АНТИМОНОПОЛЬНО- КОНКУРЕНТНЕ ПРАВО

Навчальний посібник

Харків
«Право»
2024

УДК 346.546
ШЗЗ

*Рекомендовано до друку на засіданні кафедри господарського права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(протокол № 8 від 26 січня 2021 року)*

Рецензенти:

Д. В. Задихайло – доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри господарського права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого,
член-кореспондент НАПрН України;
О. П. Подцерковний – доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри господарського права і процесу
Національного університету «Одеська юридична академія»,
член-кореспондент НАПрН України

Швидка Т. І.

ШЗЗ Антимонопольно-конкурентне право : навч. посіб. / Т. І. Швидка. – Харків :
Право, 2024. – 184 с.

ISBN 978-966-998-655-9

У навчальному посібнику викладено систематизований результат комплексного узагальнення правового регулювання відносин у сфері захисту економічної конкуренції та захисту від недобросовісної конкуренції, а також антимонопольно-конкурентної політики держави. Висвітлено основні поняття та засади антимонопольно-конкурентного права України та іноземних країн. Розкрито основні завдання Антимонопольного комітету України, його структуру та повноваження. Послідовно розглянуто питання притягнення до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції, склад конкурентних правопорушень та повноваження АМКУ щодо надання дозволів на концентрацію та узгоджені дії суб'єктів господарювання.

Для студентів та аспірантів юридичних і економічних спеціальностей, юристів-практиків, підприємців, а також усіх, хто цікавиться питаннями господарського та конкурентного права України.

УДК 346.546

ISBN 978-966-998-655-9

© Швидка Т. І., 2024
© Оформлення. Видавництво «Право», 2024

Зміст

Вступ	7
--------------------	---

РОЗДІЛ 1 ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

1.1. Поняття економічної конкуренції та її роль у сфері господарювання	9
1.2. Виникнення та історія формування конкурентного законодавства іноземних країн	13
1.3. Історія розвитку конкурентного законодавства України та його сучасний стан	17

РОЗДІЛ 2 ПРАВОВІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

2.1. Історія становлення і розвитку Антимонопольного комітету України	25
2.2. Основні принципи діяльності АМКУ	26
2.3. Система органів Антимонопольного комітету України	26
2.4. Голова та заступники АМКУ	27
2.5. Повноваження та завдання Антимонопольного комітету України (АМКУ)	28
2.6. Територіальні відділення Антимонопольного комітету України	35
2.7. Порядок утворення і діяльності колегіальних органів Антимонопольного комітету України	35
2.8. Компетенція адміністративних колегій Антимонопольного комітету України та адміністративних колегій територіального відділення Антимонопольного комітету України	36
2.9. Виключна компетенція Антимонопольного комітету України як вищого колегіального органу	40
2.10. Апарат АМКУ та його територіальних відділень	41
2.11. Гарантії здійснення повноважень Антимонопольного комітету України	42
2.12. Відносини Антимонопольного комітету України з органами державної влади, органами місцевого самоврядування, органами адміністративно-господарського управління та контролю, засобами масової інформації та громадськими організаціями та повідомлення про порушення законодавства про захист економічної конкуренції	43
2.13. Відносини Антимонопольного комітету України з Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України	44
2.14. Обов'язковість виконання розпоряджень, рішень та вимог органу Антимонопольного комітету України, голови територіального відділення Антимонопольного комітету України	44

2.15. Співробітництво Антимонопольного комітету України з компетентними органами інших держав.....	44
2.16. Обов'язок надання інформації.....	45
2.17. Звернення до суду	47

РОЗДІЛ 3

ОРГАНІЗАЦІЯ КОНТРОЛЮ ЗА ДОТРИМАННЯМ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

3.1. Порядок підготовки перевірок дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції. Планові і позапланові перевірки. Основні цілі перевірок.....	48
3.2. Організація проведення перевірок. Строки проведення перевірок. Комісія з перевірки. Порядок її утворення, компетенція. Порядок проведення перевірок. Порядок оформлення результатів перевірки	50

РОЗДІЛ 4

РОЗГЛЯД СПРАВ ПРО ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

4.1. Загальні вимоги щодо розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.....	56
4.2. Порядок подання заяв. Вимоги до оформлення заяв. Випадки відмови в розгляді заяв. Рішення за результатами розгляду заяв.	58
4.3. Особи, які беруть участь у справі, їх права та обов'язки.....	60
4.4. Розмежування компетенції органів Антимонопольного комітету України з розгляду заяв і справ про порушення конкурентного законодавства. Підстави і порядок розгляду справи. Основні етапи проведення розслідування. Докази у справах. Рішення, що приймаються у справах про порушення конкурентного законодавства	62
4.5. Строк давності притягнення до відповідальності за порушення законодавства про захист економічної конкуренції.....	64
4.6. Рекомендації органів Антимонопольного комітету України	65
4.7. Попереднє рішення у справі	65
4.8. Закриття справ без прийняття рішення по суті.....	67

РОЗДІЛ 5

АМКУ В СИСТЕМІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАКОННОСТІ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

5.1. Загальна характеристика здійснення процедури публічних закупівель через систему «Prozorro».....	68
5.2. Механізм здійснення публічних закупівель	69
5.3. Порядок оскарження процедур закупівлі	77

РОЗДІЛ 6
МОНОПОЛІЗАЦІЯ РИНКІВ ТА ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ
МОНОПОЛЬНОГО СТАНОВИЩА

6.1. Загальна характеристика монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку	82
6.2. Визначення ринку. Товарні територіальні, часові межі ринку	84
6.3. Етапи визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку	89

РОЗДІЛ 7
ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ І КОНТРОЛЬ
У СФЕРІ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ ПРИРОДНИХ МОНОПОЛІЙ

7.1. Суб'єкти природної монополії. Сфери діяльності суб'єктів природних монополій. Суміжні ринки та їх характеристика	97
7.2. Державне регулювання діяльності суб'єктів природних монополій. Суб'єкти контролю	99
7.3. Загальна характеристика статусу Національних комісій з регулювання діяльності природних монополій	100
7.3.1. Функції Нацкомісій	101
7.3.2. Повноваження Нацкомісій	102

РОЗДІЛ 8
КОНТРОЛЬ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЄЮ
СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

8.1. Концентрація суб'єктів господарювання	104
8.2. Умови отримання дозволу на концентрацію	107
8.3. Підстави та надання дозволу на концентрацію суб'єктів господарювання	109
8.4. Порядок подання і розгляду заяв про надання дозволу на концентрацію та висновків стосовно концентрації	110
8.5. Відповідальність за шляхом здійснення концентрації без дозволу	112

РОЗДІЛ 9
УЗГОДЖЕНІ ДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

9.1. Поняття та види узгоджених дій суб'єктів господарювання	114
9.2. Порядок надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання	117
9.3. Рішення у справах про узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання	118
9.4. Порядок надання Кабінетом Міністрів України дозволу на узгоджені дії, концентрацію	120

РОЗДІЛ 10
ПРАВОПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ
ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

10.1. Загальна характеристика порушень законодавства про захист економічної конкуренції.....	122
10.2. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку.....	125
10.3. Антиконтурентні узгоджені дії суб'єктів господарювання	127
10.4. Антиконтурентні дії у формі спотворення результатів тендерів торгів, аукціонів, конкурсів.....	131
10.5. Антиконтурентні дії органів влади, органів місцевого самоврядування, органів адміністративно-господарського управління та контролю	134
10.6. Обмежувальна та дискримінаційна діяльність суб'єктів господарювання, об'єднань	136

РОЗДІЛ 11
ПРАВОПОРУШЕННЯ У СФЕРІ ЗАХИСТУ
ВІД НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

11.1. Загальні засади поняття недобросовісна конкуренція	138
11.2. Неправомірне використання ділової репутації суб'єкта господарювання	140
11.3. Створення перешкод суб'єктам господарювання в процесі конкуренції і досягнення неправомірних переваг в конкуренції.....	145
11.4. Неправомірне збирання, розголошення, схилення до розголошення та неправомірне використання комерційної таємниці	149

РОЗДІЛ 12
ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ
КОНКУРЕНТНОГО ЗАКОНОДАВСТВА

12.1. Загальна характеристика та види відповідальності за порушення конкурентного законодавства	151
12.2. Відповідальність за порушення законодавства у сфері недобросовісної конкуренції	161
12.3. Відповідальність за порушення, пов'язані із неправомірним збиранням, використанням та розголошенням комерційної таємниці	163
12.4. Відповідальність за порушення у сфері публічних торгів (закупівель)	165
12.5. Кримінальна відповідальність за порушення конкурентного законодавства.....	168
12.6. Умови звільнення та пом'якшення відповідальності за антиконкурентні узгоджені дії	171

Список використаної та рекомендованої літератури	174
--	-----

Навчальне видання

Швидка Тетяна Ігорівна

АНТИМОНОПОЛЬНО- КОНКУРЕНТНЕ ПРАВО

Навчальний посібник

Видається в авторській редакції

Комп'ютерна верстка *А. Т. Гринченка*

Підписано до друку з оригінал-макета 18.01.2024.
Формат 70×100 ¹/₁₆. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Ум. друк. арк. 14,84. Обл.-вид. арк. 10,01. Вид. № 3310.
Тираж 300 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80, Харків, 61002, Україна
E-mail для авторів: verстка@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ТОВ «ПРОМАРТ»
Тел. (057) 717-28-80